

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

СИГУРНОСТ
ВСЕКИ ДЕН

☎ +359 (0) 2 915 98 20, +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Обобщен доклад на ЕФСА за зоонози, зоонозни агенти и хранителни епидемии в Европа през 2011 г.

EU summary report on zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks, 2011,
EFSA Journal, 2013, 11(4): 3129

Листерия

Бактериалният род *Listeria* се състои от 10 вида, като случаите на заболяли хора са причиняват главно от вида *Listeria monocytogenes* (*L. monocytogenes*). Листерии са микроорганизми, които са широко разпространени в околната среда особено в растенията, водата и почвата. Основния път на предаване при хората и животните е чрез консумацията на заразени храни или фуражи. Бактерията може да бъде установена в сурови храни и в преработени храни, които са контаминирани по време на производството.

При домашните животни (особено при овце и кози) клиничните симптоми на листериозата включват енцефалит, аборт, мастит и септицемия. В периода 2007 – 2011 г. в Държавите членки/ДЧ/ на ЕС от листериоза са заболяли 7 731 човека. Най-много случаи са докладвани през 2009 г., когато броят на заболялите възлиза на 1 654 човека. През 2007 г. случаите са 1581 човека, през 2010-1 601 човека. Най-малко на брой са случаите през 2008 г- 1 425 човека. През 2011 г. са потвърдени 1 476 случая на листериоза в ЕС, което е намаление със 7.8 % в сравнение с 2010 г. (1 601 случая).

2011 г.

Листерията е най-тежко протичащата зооноза с висока заболеваемост, хоспитализация и смъртност в уязвимите популации. Тенденция на повишение се наблюдава само в 2 държави членки/Холандия и Полша/. От всички зоонозни заболявания под наблюдение в ЕС, листериозата протича най-тежко като 93.6% от случаите са хоспитализирани и има 134 смъртни случая (честота на смъртност от 12.7 %).

Листерия при хората

През 2011 г. 26 ДЧ са докладвали 1 476 потвърдени случая на листериоза. Това е 7.8 % понижение в сравнение с 2010 г. Средната честота на докладване за ЕС е 0.32 случая на 100 000 човека, като най-високата честота е наблюдавана в Дания, Финландия и Испания (съответно 0.88, 0.80 и 0.79 случая на 100 000 души). Най-

ниските стойности на докладване са от Румъния, България и Гърция (0.04, 0.05 и 0.08 случая на 100,000 души, съответно). Няма особена промяна в тенденциите на листериозата в ЕС в сравнение със случаите между 2008 и 2011 г.

От заболялите от листериоза 93,6 % от случаите са хоспитализирани, като тази зооноза е с най-високото ниво на болнично лечение. Общо 134 смъртни случая от листериоза са докладвани от 19 ДЧ през 2011 г.

Германия е докладвала за 337 случая при хора, Франция за 282, Обединеното кралство за 164, Испания- 91, Холандия 87, Италия- 83, Белгия- 70, Полша- 62, Швеция- 56, дания- 49, Финландия- 44, Чехия- 35, Австрия- 26. **В България през 2007 г са заболели 4 човека, през 2008- 5, през 2009- 5, през 2010 г- 4 и през 2011 г- 4 човека.**

Листерии в храните

Европейското законодателство (Регламент (ЕК) No 2073/2005) определя критерии за безопасност за *L. monocytogenes* в готови за консумация храни. Този Регламент е в сила от януари 2006 г. Данните, които са получени отразяват проведените изследвания фокусирани върху съответствията с посочените в него лимити.

През 2011 г. 25 ДЧ са докладвали информация за листерия в храните. Тези данни обхващат значителен брой проби от храни и категории храни. Информацията основно касае готовите за консумация храни.

Готови за консумация храни на ниво ферма и производство

Най-високо ниво на несъответствие при единичните хранителни проби при производството е наблюдавано при готовите за консумация рибни продукти (6.7 %). Нивото на несъответствие в тази категория за отделните партии е 2.3 %. Общият брой на изследваните проби е 13 578 единични проби и 751 партии.

При сирената, от които са взети проби по време на производството най-високо ниво на несъответствие има при неспецифичните сирена: 2.1 % при единичните проби и 5.4 % при партидите. В тази категория не се уточнява дали сирената са меки, полумекки или твърди. Общият брой проби взети по време на производството за неспецифичните сирена е 1 691 и 349 за партидите. При меките и полумеките сирена несъответствието за единични проби е 0.5 % и 0.8 % за партидите. При твърдите сирена всичките проби са в рамките на критерия.

При готовите за консумация млечни продукти, на проби взети в производствените предприятия, нивото на несъответствие е 0.2 % в единичните проби (1 421), докато при проби взети във фермите (1 890) нивото на несъответствие е по-високо- 3.7 %. Пробите взети от ферми са основно от мляко предназначено за директна човешка консумация. За другите млечни продукти нивото на несъответствие за единични проби е 0.1 % на ниво производство (5 418 проби) и 1% за ниво ферма (100 проби).

При пробите от готовите за консумация храни от животински произход, по време на производството, нивото на несъответствие е 2.4 % за единични проби (18 451) и 0.8 % за партии (5 503 проби). За ферментиралите колбаси нивото на несъответствие е 1.0 % при единичните проби на ниво производство (615 бр.). В категорията „други готови за консумация хранителни продукти“ също има известно ниво на несъответствие като нивата са 1.6 % за единични проби (879) и 0.8 % за партии (1 609).

Готови за консумация храни в търговската мрежа

На ниво търговска мрежа най-високи стойности на несъответствие има при твърдите сирена (0.1 % при единичните проби -1 399 и 1.6 % при партидите (737); ферментиралите колбаси (0.6 % при единичните проби -1768 бр.); готовите за консумация рибни продукти (0.6 % при единичните проби- 4 535 и 0.2 % при партидите 821) и меките и полумеките сирена (0.6 % при партидите-2 705). Ниски нива на несъответствие се наблюдават при готовите за консумация храни от животински произход, без ферментиралите колбаси- 0.2 % за единични проби, 13 485 бр. и 0.1 % за партиди- 3168 проби.

Заклучение

Листерията при хората е сравнително рядко, но тежко зоонозно заболяване с висока заболяемост, хоспитализация и смъртност във възприемчивите групи от населението. През 2011 г. в ЕС са докладвани 1 476 потвърдени случая, които са със 7.8 % по-малко от 2010 г. (1 601 случая). На ниво ДЧ значителни тенденции на повишаване се наблюдават в Испания и Финландия. От всички зоонозни заболявания под наблюдение в ЕС, листерията протича най-тежко като 93.6% от случаите са хоспитализирани и има 134 смъртни случая (леталитет 12.7 %). През 2011 г. са избухнали три големи хранителни взрива. Първият взрив е докладван в Белгия и е засегнал 11 човека, всички от които са хоспитализирани и 4 са с фатален край. Проблемната храна е домашно сирене. Другите два взрива са засегнали 5 човека (всичките приети в болница) и са свързани с тестени изделия и смесена храна (докладвани от Финландия и Великобритания).

Голям брой разнообразни храни са контаминирани от *L. monocytogenes*. За здрави хора листериите не трябва да надвишават 100 cfu/g, което се смята за незначителен риск. През 2011 г. ДЧ са докладвали значителен брой проби от храни тествани за *L. monocytogenes*. Най-високите нива на несъответствие са наблюдавани при готовите за консумация рибни продукти, сирена и ферментирали колбаси.

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в ЦОР.
13.05.2013 г.